

Franckesche Stiftungen zu Halle

**Cesta Pokoge to gest, Prawý, neomylný, gediný
prostředek, kterýmž Cýrkew Božj w pokogi, swornosti, a
lásce, zachowáná [!] býti m^ouž: za přjcinau ...**

Comenius, Johann Amos

Lešno, 1637

Kapitel

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:oby:ha33-1-228742

Cesta Pokoge prawa,

19

Také se na tré rozcházý. Chce zagisté Řih, aby mezy námi byla, místo Vlasyly, Lasta; místo Hádek, Sprostnost Wiry; místo Roztržel, Snásheliwoft Společná.

Lasta, wyhláffuge se nám w Písmě Swatém za počátek, prostředek, y konec Břelčanstw nasseho. Niebo k Laste sme powołani; (Eff. 1. 4. 1. Tim. 1. 5.) Lastan stogjme (Gal. 5. 6.) Lastu za vsiét Wiry swé máme; zde y wéiné (1. Kor. 13. 8.) Protož Apóstol Břelčanů prosý, aby hodně chodili gatz stussi na powołanj kterým; powołanj gsau: se wssj pokorau, nichostj, y snásheliwoftj, snáshegjce se wespolek w Laste, a wssylugjce zachowawati Gednotu ducha w Swazku Pokoge (Fil. 4. 1. 2. Aginde dj: Oblečení budte nadewšsedo w Lastu, kterážto gest swazek dokonalosti, (aneb dokonaly) a Pokog Boj; wstřezj w stědých wassich: Lněnuj (t: tomu Pokogi Bojmu) powołani gste w gednoto (Kol. 3. 14. 15.) Zle Lasta pogj wějcy w gedno Telo! (gako starenj spogeno byra wazbau) Lasta dawa Pokog! Lasta wstřěj. A mezy rozdielnými zagisté Nabozenstwými (gunt prawe Wiry zachowawagjými) tož Lasta gest, Rozdielnost se anebo traz, anebo necy y a neshlodj. Niebo poněwadj Lasta dobrotiwá gest, nezawidj, nenj wšsetečná, nenadymá se, w nic se neshludneho nedawa, swých wěcy neshledá, nezpausz se, nemysl jzho, wšsedo snáshj, wšsemu wěj wšscho se naděge, wšscho trpěliwě čeká (1. Kor. 13. 4. 2.) gde od tud, se lidé Břystowu lastu w stědých magjcy, sebe wespolek ne podhljdaagj, slow a mšněnj sobě nepřewracagj, nepcmilawagj se a nepowupugj: alebj přegj lobě spoleineho wzdělanj, a w táželi se přigedné:

I.

gedné straně co světlejšího, lepšího, vzdělanovědnějšího /
 druhá to had obliší, a čas se snadně pýjí a gedať. Gesto
 kde sídce gšau rozgřena / tu žádné vřazowanj, dysputowanj,
 zchranj, lanj, nic neplatj / Oči y Vši tu zavřené gšau / aby ani
 sama Práwda pronitnauci nemohla. Weliké tedy gest tagemj
 stroj Lásky weliká moc / že sídce spogena w Lásce potesse
 na bywagi ke wšsemu bohatstwj přegisteho Smyslu,
 tu poznánj tagemstwj Boha y Ouce y Krysta (Kol. 2.)
 Protož Apóstol napomínáge Korynckých / aby darů Božích a
 ošwícenj gedni nad druhé wyěššihó, k rozrůstam nevjřwali / do-
 ložil / že jim gessě wyěšši cestu vřáže: K vřázal Lásku /
 prawě že na te wyc záležj / než na wšech Gazytů uměnj / a wšech
 Tagemstwj zřamosti / na wšech diwých Skutků činěnj č. (1.
 Kor. 12. a 13.) O Kež nynj souditi to chceme / co tu Apóstol
 mluwí; že nezwyšši a nezgřššj cesta k dogřci pokoge / gest
 Lásky Wěrau! Efez. 6. 2.

II:

Druhá tu Pokogi w Wáboženstwj Cesta gest /
 Wřy Sprostnost: Proto že Práwda prostá a odewřená
 gest / w řeči y w smyslu; ale Lež a Podwod mnoho subylného
 wimurj, kraucenj, barwenj, hčenj potřebuge. Protož Apo-
 stol Korynckým, po sřaleššých Wřiteljch postupugřcym, řekl:
 Bogim se, aby snad gakož had swedl K wu chycřstj swau / cať
 n byly poruřšeny myslí wšše od Sprostnosti / kie, až gest w Kry-
 stu (2. Kor. 1. 4.)

Tato nášše w Krystu Sprostnost we třem záležj.
 1. Abychom Wřu prostau a odewřenau, k wy-
 řozumjwanj snadnau, měli: gakož nám wydal Krystus
 a Apóstole / bez wšseligakého nepotřebného hlaubanj, a subyln-
 nostmi wysřkymi sebe neb gřnych zapletawanj. Non enim
 per difficultes nos Quęstiones Deus ad beatam vitam vocat.
 řekl

řekl starý Cirkwe Vítel Hilarius : Vůh nás (pry) ne str-
 ze nejradně Otázky k životu blahoslavenému volá.
 Owssem. Nebo garoi staré Cirkwi Pan Bůh prostrickau
 Theologij wydal byl (Slyš Izrael / Hospodin Bůh
 tvůz / Bůh geden gest : Protož milowati budeš Ho-
 spodina Boha swého z cekeho srdce swého zc. Deut. 6.
 4.) tak y nowé Cirkwi slybil Cestu swatou / snadnou /
 pomjžby gdaucy žádný nezblaudil, y ten neghlaupěgssj
 (Is 35. 8.) A takowá gest byla w prawde Krystowa a Apo-
 strfšská Theologia / Otázkami mnohými a hlubokými žadaeho
 nezaměstnawagjey / než toliko k znamosti gedineho praweho
 Boha, a kterehož nám postal Gejšse Krysta, slaušjey, a na té
 wěčný život zakladagjey Jan 17. 3. Mat. 16. 17 24. Řim. 10.
 8. 9. zc) Při té Sprostnosti Wry kdž potom Křestané nez-
 stáwali / ale na subrylněgssj Otázky se zawedli / powstala ta y gi-
 na Kacyřstow a sekty : gatk rozmawo w listu swém Cysar Kon-
 stancy / a o to Alexandra a Arya trefie / že takowé Otázky kre-
 rýchž Žákon neporaučj, z zahálowé mysli / pro dotazowanj os-
 strosti w tipu / do Cirkwe Bój w trussowali / kterězby aneb nes-
 sy wěny mi zústawati / aneb raděgž w srdeych chorwany býti
 maly, aby se wšty ani newynassely (Wz co o tom wjce pišse a
 horlj Swatý Cysar / w Knize z Euseb. o Životu Konstant.
 Kap. 67.) Ale coby řekl kdžby dnes z mrtwych wstal / a nys-
 nēgssj Dysputacorkau Theologij s tilycy Otázkami / (na něž so-
 bě Artykule Wry rozdrobili, a gatk na kterau odpořdano byti
 má, neklogitodně se táhagj) slyšel ! Gessio gatk magj w
 gadnostegnau odpořed trefcwat / hledagjce gi, buď w pjmě /
 tdež Pan Bůh dzořti nassj wždy nepustil / a nel w Mořz lid-
 škem / tdež k měřenj tagemřtwj Bójšlych mřtwj nenj ² Uadro,
 gisťe gest / se býe w wse. to to zpraweno bylo / očnyň otázky a
 hádky glau / narostte wšsat ginych haed zaso (pugdemeli tau ce-

S

glau

42
stau předce) boží: pro nepřeváženou hlubokost zagemstvoj
Božích. Kdo na této hlubíně zplywati chce (wětau t: wsse-
tko to co w Slowu Božím nachází přigimgage / byt y nerozum
mél něčemu) ten zplywá bezpečně: ale kdo samy ty hlubiny chce
prelézti a probříšti, wtone konečně. Multi volentes disputare
de Dei profundo, verſi ſunt in profundum. Meliorq; eſt fi-
delis ignorantia, quam temeraria ſcientia, dj Lombard. 1. Sente
diſt. 1.

2. Sprošnost naše w Křistu záleží také w spro-
šném a odewřeném prostičké naši Wjry wyznáwání:
gato S. Pawel Skut. 24. 14. 15. 16. To geſt/ aby kdo wienj
ſweho giſtoru z Piſem má/ z Piſem gi také a ſlowy Piſem, gak
nezřetelněgi muž lidem ukázowal/ tak aby to každý ſam wí-
děti mohł/ ſe na nepohnutém ģruntu Prawdy ſtojs: a ten geſtos
by ſe protiwti a odpřati chtěl/ aby ſe zahabiti muſel/ nemage
co mluwiti proti tomu (Eyt. 2. 7. 8.) Tak dá Bohu čeſt a w-
ſtaupj. Nebo zdaž kdo naſchwal ſlepý geſt? (Mac. 7. 28
Jan 7. 46. Skut. 4. 14.) Pakli by kdo předce chtěl newſtupo-
ným býti/ nechat ho/ a iſčy mu co Apoſtol: My takoweho o-
byčge nemáme/ ani Cyrkw Boží (1. Kor. 11. 15.) Zorlenj tu
wěſſiſho, dyſputowánj, hanénj, nepotřeba/ chcemeli ſobě y Cyr-
kwi Boží zachowati pořog/ (Wiz 2 Tym 2 24. 25.)

3. Aby wſſak ſprošnost naše w Křistu ſháze ſe y Odpuřč
ģimála/ napomůž k tomu toto/ aby Křeſtáné prawj wnitř-
nj Prawoſt a ſladkoſt Wjry ſwe prokázowali ſkutkem
Láſky, k Bohu y bližním: tak aby to y ģinj při nich zna-
menati mohli / ſe ge duch Křiſtu ijdj. Syc co platno o E-
wangelium ſe hádati, a proti Ewangelium žiwu býti? ģednau
rukau ſe w ſlawj/ a oběmabořj. Protož Křiſtus poručil aby
chom ſkutky ſwými hleděti tak ſrojtiti / aby lidé Bohu čeſt dá-
ti piſány měli (Mat. 5. 16.) Tak Apoſtolé wyhledawali/ aby
gatož

gatož Včitelé tak v vůbec Křesťané obogřho pohlawf / etným
obcowaním hleděli mnohé wyzřstati (Tym. 2. 7. 8: 1. Pet. 2.
2. a 2. 1. 2.) Kdo gest moudrý a umělý mezy wami (dj S:
Jakub) včaiž dobrým obcowaním skutky své w troctě mauš
drosti (Jak. 3. 13.)

III.

Třetí Boží Cesta ku Pokoju / gest Snásseliwost
společná : abychom ne hněd toho k smyslu swému we wšsem
naprawiti nemůžeme / porupowoli / kaceřowali, obsuzowali.
Cytřwe zbarowoli / alegato mdocho v wšie, přigjimali (Rjm:
14. 7. 1.) wědauc že každý swému Pánu stogj neb pada / a že Bůh
mocen gest pozdwihnauti a wtworditi ho (v. 4. Wz také v. 10:
31) Powinní zřigě gšme my slyš mdooby nemocných sná-
sseti / a ne sami sobě se libiti (Rjm. 15. 1.) nybrž přigjmati se
wespolek, gako y Křystus přigal nás w slawu Boží (v. 7.)
Necimjli toho kdo / a bližnjch snáseti nechce / ale proti nim hor-
lí a hřma / ten pronáší mdoou myšli své, a Wry slabost / a
ducha ne Apostolště, a ne Křystowa / ale ducha těla (1 Kor. 3. 3)

Lepe gest myšlě takowého proti bližnjm horlenj / horlívě
se za bližnj blaudej mōdliti / aby ge Bůh sam milosrdně oswě-
cował / poněwadž on w mocy ma šdce gegich, a ne my. Bez
geho dila, nučme my gedni druhé gat chceme / křičme naně
gat neywoš můžeme / hrdlugme se také s nimi neb hoňme sem
a tam / co zprawjme ? Tak mnoho to bude / gatoby někdo šepě-
ho haněti nebo bjti chěl / že se prawj newiděti toho, co ty. A
včaz mu to neyprw, a vhljda : a aby včazati mohl, odcwřě
zrak. Můželi sam přistrogiti collyrium gatě, přistrog : Pa-
kli cýtš byti štaceť Boží / odwřati oči šepych / v Boha toho
pokornau přimlrowau bližnjmu swému hledeg / a naplnš Ža-
kon Lasty. Odbřjšli to, zřstals Bohu dušš : plešeg wšce
nezli w křistech wššeho Swěta. Pakli ne, podiw se šaudim
Božjim / wzdechni, wmlni, bližňho pro wšry nedostatěk ne-
šrap / aby Annykřstem nebyl : nybrž oněm předce že Křystu gest.

S i j

šmž

44
 smýšľeg / by se tobe gatkoli zdalo : gely Zpovsed pískladem
 swým naučil / kbyš y těch krejš ho Krysta odluzowali, porupos
 waci nech též ale řekl, Malí k do tu naděgi o sobě žety Krystú byl/
 nechť myslí se y my zé. (1. Kor. 10. 7.) A Cylar Kor stancým
 k swornosti Biskupů nawomjnage řekl / Kdeby z lidí lepšší byly
 to samému Nebestěmu Bohu k ro: sauzenj naleží (Eucl. Vira
 Const. 3. Kap. 20.) A pobož. z smýšľeti slusší / že per: ewadš
 Krystus w Cýri wi kraluge / mocnějšší gest dylo geho nei my
 tomu rozuměti můžeme. Kraluge zagiste v prostřed Nepřateš,
 (genš gšau Dabel Swět. Tělo) a wzdělawa sobě kralowstwj
 swé proti wůli a myněnj gegjch wždy předce / a koli mu onš
 překážky wmyšľagj a přiměšľugj dabel kaulole Swět zpauy /
 Těloca Rozum těla blažnosť wj swoho. A prostřupuge wšse
 cto to předwone Mandrosť geho ; a puzobj, že se prawodakimě
 puleruge / Lasta ne lastau rozměuge / a pismost cesly Božj
 prostřičte štrze motaniny nasse gahněgi wznamest wchazy. Wšs
 bo Bludome dč wagy pizicau k wyhledawanj prawdy. A ro:
 z tčnē Smýšľu matenj přiwodi na to lidi / aby se naposledy toho
 chápali což nem ylj, Božjho Milosřdenšwj w Krystu. A tak
 tčm wjc rozřičet zewnitř tčm wjc swazku wnitř mzej tčmi k do
 y w rozdyljých gednotach aneb sekčach / před rozdyljny mi smýšľy
 a dšmýšľy, řady a ceremonjemi, Krystow i byti se Inazugis
 Tělo tčm wjc nepřaušljwj gatkého cýřj prou jobě / tčm wjc se
 slacj do šidce swoho, k Krystu Spasýteli swěmu ; krejš per:
 wadš gest com nne centrum salutis, tam se nechažegj spěšw
 zase y u křejš žarozumem a smýšľy těla odchažegjce užnili se.
 O nestihla Božj Mandrosť ! o pře dobra debioto ! o nepřes
 možena mocy ! že nas štrze Motanj z motanin / štrze Tělastu
 w Lastu / štrze Nedcwěřowanj a pchybowanj přitom neb
 onom Wjry Artykuli / k gystotě wjry / a štrze Rozuzly w ge:
 dnocu, wedca !

Klápra